

عوامل مرتبط با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری با استفاده از روش فراتحلیل تحقیقات انجام شده

محسن صفاریان^۱، علی مرادی^۲

چکیده

یکی از مسائلی که مهاجران در کلان‌شهرها با آن همواره درگیری مستقیم دارند، سازگاری اجتماعی و فرهنگی در جامعه مقصد و به عبارتی چگونگی پذیرش فرهنگ کشور مقصد توسط آنهاست. در این مورد پژوهش‌های متعددی صورت گرفته است. هدف این پژوهش مطالعه عوامل مرتبط با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری ایران با استفاده از روش فراتحلیل است. چارچوب نظری این پژوهش دیدگاه تلفیقی وارد در مورد سازگاری اجتماعی - فرهنگی و روان‌شناختی است. روش پژوهش اسنادی از نوع تحلیل محتوای متون است. جامعه آماری پژوهش، تحقیقات چاپ شده در مجلات علمی در ایران است که در بازه زمانی ۲۲ ساله از سال ۱۳۷۸ تا سال ۱۴۰۰ که در زمینه سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران انجام شده و از بین آنها ۲۵ مطالعه که از پایگاه‌های اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پایگاه مجلات تخصصی نورمگز و بانک اطلاعات نشریات کشور نمایه شده است، مورد تحلیل قرار گرفتند. تکنیک جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات پرسشنامه معکوس و سؤال‌های ارزیاب در پرسشنامه است. تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم‌افزار آماری CMA2 انجام شد. برای تجزیه و تحلیل

۱- استادیار گروه جامعه‌شناسی دانشگاه پیام نور- ایران. (نویسنده مسؤل) mfsafarian@gmail.com

۲- دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد اسلام آباد غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلام آباد غرب، ایران
moradi.pop@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۳/۲۰

تاریخ وصول: ۱۴۰۰/۱۲/۹

داده‌های به دست آمده، ابتدا توصیفی خلاصه از مطالعات و ویژگی‌های آن‌ها بیان شد و در بخش استنباطی ابتدا پیش‌فرض‌های آماری سوگیری انتظار و همگنی مطالعات گرفت و سپس فرضیه‌ها مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج حاصل نشان می‌دهد که پنج مجموعه عوامل شامل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، جمعیت‌شناختی و روانشناسی در این پژوهش شناسایی شد که هرکدام از آن‌ها با استفاده از چندین متغیر مورد بررسی قرار گرفته است. فاصله اطمینان گزارش شده از سوی این مجموعه عوامل از فاصله اطمینان (۰/۰۳۹- و ۰/۲۱۵) که مربوط به عوامل اقتصادی است تا فاصله اطمینان بالا و دامنه (۰/۲۷۵ تا ۰/۶۱۴) و همچنین مقدار مثبت عدد Z_2 بیانگر وجود ارتباط معنادار مستقیم و مثبت بین مؤلفه‌های عوامل گوناگون و سازگاری اجتماعی فرهنگی مهاجران است. می‌توان نتیجه گرفت که عوامل جمعیتی با دارا بودن ضریب تأثیر ۰/۵۱۰ بالاترین ارتباط و عوامل روانشناسی با حداقل سطح ضریب تأثیر با مقدار ۰/۲۹۳، کمترین تأثیرگذاری را در فرایند سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران دارد. البته همه عوامل در سطح حداقل ۹۵ درصد فاصله اطمینان، دارای اثرگذاری مثبتی بر سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجرانند.

واژه‌های کلیدی

فراتحلیل، سازگاری مهاجران، کلان‌شهر، مبدأ مهاجرت، مقصد مهاجرت، انگیزه مهاجران.

مقدمه

یکی از مسائلی که مهاجران همواره با آن درگیری مستقیم دارند، چگونگی پذیرش فرهنگ مقصد توسط آن‌هاست. میزان نزدیکی‌های فرهنگی با جامعه مقصد و همچنین انعطاف‌پذیری مهاجران در تطبیق خود با آن فرهنگ، زمینه‌هایی است که در نهایت به کاهش تنش مهاجران با جامعه مقصد و همچنین نقش فعال و تولیدگر آن‌ها در آن محیط شهری می‌انجامد (مرادی، ۱۳۸۵: ۱۲). از طرف دیگر یکی از شرایط لازم برای دستیابی به سازگاری اجتماعی و فرهنگی در میان مهاجرانی که از یک فرهنگ متفاوت به فرهنگی دیگر و محیط‌های شهری جدید وارد می‌شوند، برخورداری از یک نظام ارزشی منسجم

است و تحقیقات انجام شده نیز، عامل پیدایش بسیاری از ناسازگاری‌ها و نابهنجاری‌های روانی در میان مهاجران را تضادهای ارزشی و عدم استقرار یک نظام ارزشی سازمان‌یافته در فرد مهاجر می‌دانند (لی و همکاران^۱، ۲۰۰۴: ۴۰۰ و دسوزان^۲، ۲۰۰۶: ۱۱). برای مهاجرانی که به یک نظام فرهنگی متفاوت وارد می‌شوند، بهره‌مندی از یک سلسله ارزش‌های شخصی و فلسفه‌ای مبتنی بر باورها، آرزوها و آرمان‌هایی که با سعادت و تحقق خود و اطرافیان فرد پیوندی نزدیک دارد، شرط لازم برای سازگاری اجتماعی و فرهنگی در میان آنهاست. هنگامی که این مهاجرت‌ها رخ می‌دهد اغلب افزایش‌های چشمگیری در تنوع و تناقض بین گروه‌های میزبان و گروه‌های تازه‌وارد به وجود می‌آید (لندیس^۳، ۲۰۱۰: ۳۳۸).

مهاجرت شهری جدید، فرآیندی چندمرحله‌ای است و اکثر مهاجران تازه‌وارد معمولاً تمایل دارند در گروه‌های قومی و شبکه‌های هم‌فرهنگ اسکان یابند؛ گروه‌های قومی که در قالب شبکه اجتماعی دوطرفه، در مواقع ضروری، به آنها این اطمینان را می‌دهد که در صورت احساس غربت در شهر جدید یا عدم توانایی، آنها را مورد حمایت قرار خواهند داد (بالبو و مارکونی^۴، ۲۰۰۶: ۷۰۹). فرهنگ‌پذیری یا پروسه جذب آرام و تدریجی افراد و گروه‌ها در جامعه و فرهنگ غالب و جدید، از پیامدها و الزامات گریزناپذیر مهاجرت‌های رایج در دنیای امروز است و پیامد قهری و علاج‌ناپذیر آن فرهنگ‌پذیری جدید نیز، گم کردن هویت فرهنگی و ملی خود است که در نتیجه گسستگی میان نسل‌های پیشین و جدید به وجود می‌آید. این استحاله فرهنگی و هویتی، زیان‌بارترین پیامد مهاجرت‌های امروزی برای جوامع کوچک پناهنده در کشورهای مهاجرپذیر است (مرادی و ایمان، ۱۴۰۰: ۲۲۰)؛ بنابراین مهاجرت، تنها یک نقل و انتقال جغرافیایی نیست، بلکه نوعی انتقال فرهنگی و اجتماعی هم به حساب می‌آید و می‌تواند در بسیاری موارد نوعی اندوه فرهنگی برای افراد جامعه مبدأ و جامعه مقصد باشد

1 . Lee & et al

2 . Desozan

3 . Landis

4 . Balbo and Marconi

(دسوزان، ۲۰۰۶: ۱۱). مهاجر موجودی ترکیبی است که دارای پیچیدگی فرهنگی ویژه‌ای است و با توجه به اینکه با فرهنگ‌ها و مناطق جدید تطبیق پیدا می‌کند؛ پس یک شخصیت قابل تغییر است (ربانی، ۱۳۸۱: ۱۳). منگالم^۱ (۱۹۶۸)، مهاجرت را یک حرکت بالنسبه دائمی عده‌ای از یک مکان به مکان دیگر دانسته، که آن‌ها بر اساس سلسله‌مراتبی از ارزش‌ها یا هدف‌های با ارزشی که تعلیم می‌گیرند، حرکت می‌کنند که نتیجه‌ این حرکت تغییراتی در نظام کنش متقابل مهاجران است (لهسائی زاده، ۲۰۰۲: ۱۱). لی^۲ و همکارانش (۲۰۰۴)، مورای^۳ (۲۰۰۰) و چوی^۴ (۱۹۹۷) بر این باورند که مهاجرت افراد از یک محیط جغرافیایی به محیط‌های شهری دیگر، در برخی موارد به مشکلات روحی و فشارهای روانی منجر می‌شود. لین و یی^۵ (۱۹۹۷) در روند مهاجرت به جامعه جدید به فشارهای مالی، سیستم حمایت روانی، اجتماعی و مشکلات در روابط شخصی در سازگاری محیط‌های شهری تأکید دارند. مورای (۲۰۰۰) بر این باور است که در جامعه مقصد، پنج منبع استرس برای سازگاری مهاجران وجود دارد که عبارتند از: موانع زبانی، عدم آگاهی، مشکلات مالی، نابسامانی‌های اجتماعی و اختلالات روانی (لی و همکاران^۶، همکاران^۶، ۲۰۰۴: ۴۰۰). بسیاری از مسائل اجتماعی مانند افزایش سریع جمعیت شهرها، شهرها، فقدان امکانات شهری مطلوب، افزایش بیماری‌های پنهان شهری و حاشیه‌نشینی، آلودگی‌های زیست‌محیطی، به هم خوردن ساختار جمعیتی در شهرها و در نهایت بروز مشکلات روانی و بهداشتی محیط‌های شهری، ناشی از عواقب ناخوشایند مهاجرت‌هاست (مورفی، ۱۹۹۷: ۶۷۹). مجموع این مسائل باعث افزایش استرس و فشارهای روانی در بین مهاجرین شده است. واکنش و پاسخ پویا به این موقعیت‌های استرس‌زا، بستگی به مقابله و قدرت کنار آمدن فرد مهاجر با آن‌ها در محیط‌های شهری دارد (فولکمن و لندیس، ۱۹۸۵: ۳۳۹) که ممکن است سلامتی فرد را در مقابل صدمات

1. Mangalam
2. Lee
3. Mori
4. Choi
5. Lin & Yi
6. Lee & et al

روانی و فیزیکی حمایت کند (پرلین و اسکولر^۱، ۱۹۷۸: ۴).

هدف کلی پژوهش فراتحلیل مطالعات صورت گرفته مرتبط با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری می‌باشد. اهداف فرعی به شرح زیر است:

۱- سنجش تأثیر عوامل جمعیت‌شناسی بر میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری

۲- سنجش تأثیر عوامل فرهنگی بر میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری

۳- سنجش تأثیر عوامل اقتصادی بر میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری

۴- سنجش تأثیر عوامل اجتماعی بر میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری

۵- سنجش تأثیر عوامل روانشناسی بر میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری

مروری بر پیشینه تحقیق

در این مطالعه به فراخور موضوع و زمینه‌های پژوهشی، هدف تحلیلی بر تحلیل‌ها و مطالعات انجام شده است؛ به توجه اصلی این مطالعه بر مطالعات پژوهشی انجام شده در ایران روی مهاجرت و عوامل مرتبط با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری است. بر این اساس ۲۵ مقاله که در ایران در بازه زمانی سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۴۰۰ نسبتاً دارای آن ویژگی‌هایی بودند که مد نظر محقق بود و سؤالات پرسشنامه، تمام ویژگی‌های آن‌ها را در بر می‌گرفت، مورد بررسی و تحلیل مجدد قرار می‌گرفتند که به شرح جدول زیر آمده‌اند.

جدول شماره ۱ پیشینه تحقیقات انجام شده در ارتباط با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران

نام و نام خانوادگی	سال	موضوع	مکان	توضیحات
مقدس و امیری	۲۰۰۶	بررسی سازگاری فرهنگی نسل اول و دوم مهاجران	شیراز	هویت قومی یا نگرش‌های فرهنگی به‌سوی مبدأ، رضایت اجتماعی، استفاده از رسانه‌های جمعی محلی، مدت اقامت، سرمایه اجتماعی، محل سکونت قبلی و طبقه اجتماعی مهاجران رابطه معناداری با سازگاری اجتماعی دارد
خداحیمی و نیکویی	۱۳۸۳	بررسی میزان شیوع اختلالات روانی در بین دانشجویان دانشگاه‌های پیام نور آباد، بوانات و اقلید دانشگاه آزاد واحد اقلید	آباد، بوانات و اقلید	دانشجویان پسر در مقایسه با دانشجویان دختر از وضعیت بهداشت روانی بالاتری برخوردارند. همچنین وضعیت بهداشت روانی دانشجویان سال‌های مختلف تحصیلی تفاوت معناداری نداشته است.
استوار و همکاران	۱۳۷۸	بررسی وضعیت سلامت روانی گروهی از مهاجران افغان مقیم شیراز	شیراز	رابطه معناداری میان سن و میزان ابتلا به اختلال‌های روان‌پزشکی در میان مهاجران افغان در مقایسه با بیشتر بررسی‌هایی که در مناطق مختلف کشور در جمعیت بومی انجام شده است وجود داشت.
ایمان و مرادی	۱۳۸۸	بررسی رابطه بین استراتژی‌های فرهنگ‌پذیری و سلامت روانی مهاجران شهر کرمانشاه	کرمانشاه	رابطه معناداری بین متغیرهایی مانند راهبردهای فرهنگ‌پذیری و سلامت روان ($F=۰/۷۴$)، فرهنگ‌پذیری در مقصد و سلامت روان ($F=۰/۱۱۹$) و مدت اقامت با سلامت روان ($F=۰/۴۱$) وجود دارد.
شلیله	۱۳۸۱	تصمیم‌گیری درباره مهاجرت و فرایند سازگاری با جامعه میزبان (ایران و کانادا)	ایران و کانادا	زنان بهتر از مردان در محیط جدید سازگار می‌شوند و عواملی مثل علاقه به یادگیری و امید به آینده، در میان زنان بیشتر از مردان است. نژادپرستی پیدا و پنهان در جامعه میزبان، تنزل موقعیت شغلی و نقش مرد در خانواده، باعث نارضایتی و عدم سازگاری مردان شده است.
جوان شیخی	۱۳۸۰	بررسی رابطه وضعیت	تهران	نتایج کار وی نشان می‌دهد که عمده‌ترین مشکلات

<p>دانشجویان خوابگاهی: مشکلات سازگاری، عاطفی، رفاهی و بهداشتی، مالی، تحصیلی و بالاخره جسمی (بیماری) است.</p>		<p>فرهنگی-اجتماعی خانواده با میزان سازگاری اجتماعی دانشجویان خوابگاهی دانشگاه الزهرا</p>	
<p>نتایج حاصل از رگرسیون لجستیک نشان می‌دهند که وضعیت مسکن، مسئولیت اجتماعی، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات و سن پاسخگویان وارد معادله شده‌اند و توانسته‌اند در پیش‌بینی سلامت روانی مهاجران نقش مؤثری داشته باشند.</p>	<p>طیس</p>	<p>بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی و سلامت روانی مهاجران شهر طیس</p>	<p>مرادی و دیگران ۱۳۹۱</p>
<p>به این نتیجه رسیدند که تحصیلات، مدت اقامت، میزان درآمد، شیوه عقلائی، شیوه اجتنابی و شیوه احساسی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش این واقعیت را نشان می‌دهد که هرچه افراد مهاجر از شیوه عقلائی در برخورد با فشارهای روانی ناشی از مهاجرت به محیط فرهنگی جدید استفاده کنند، از سلامتی بهتری برخوردارند.</p>	<p>کرمانشاه</p>	<p>بررسی رابطه بین شیوه‌های فرهنگی مقابله و بهداشت روانی زنان مهاجر؛ مورد مطالعه شهر کرمانشاه:</p>	<p>ایمان و مرادی ۱۳۸۹</p>
<p>هرچه افراد در ساختار اجتماعی موجود دارای ذخایر ارزشمندی مانند اعتماد متقابل، حمایت‌های اجتماعی، روانی و مالی، وجود شبکه‌های خویشاوندی، حس تعلق و وابستگی و مشارکت در جنبه‌های مختلف زندگی اجتماعی برای افراد وجود داشته باشد، سازگاری روانی آن‌ها در وضعیت بهتری قرار خواهد گرفت.</p>	<p>شیراز و تهران</p>	<p>بررسی تطبیقی سرمایه اجتماعی و سلامت روانی دانشجویان غیربومی دانشگاه‌های تهران و شیراز</p>	<p>ایمان و دیگران ۱۳۸۷</p>
<p>در این پژوهش از فرضیه انطباق استفاده شده است که بر اساس آن هرچه مهاجران ارتباط بیشتری با جامعه مقصد داشته باشند، وضعیت آن‌ها به جامعه مقصد شبیه‌تر خواهد بود. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تفاوت نسلی قابل توجهی (وضعیت بهتر نسل دوم) بین دو نسل وجود دارد.</p>	<p>تهران</p>	<p>مهاجرت افغان‌ها به ایران: تغییر در ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی و انطباق با جامعه مقصد</p>	<p>محمودیان ۱۳۸۶</p>

هرچه افراد در ساختار اجتماعی جدید دارای سرمایه اجتماعی بالاتری باشند، سلامت روان آن‌ها در جامعه جدید در وضعیت بهتری قرار خواهد گرفت.	کرمانشاه	رابطه بین سرمایه اجتماعی و سلامت روان در افراد مهاجر	۱۳۸۶	لهسایی زاده و مرادی
نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که صرف نظر از جنگ و ناآرامی‌های داخلی به‌عنوان متغیر کلیدی در تحلیل این مهاجرت، بازگشت یا عدم بازگشت مهاجران افغانی، تابعی از وابستگی و تعلق به ارزش‌ها و هنجارهای جامعه مبدأ و مقصد مهاجرت است.	ایران	تعلقات اجتماعی و اثرات آن بر بازگشت مهاجرین افغانی	۱۳۸۳	جمشیدیها و عنبری
بین اثر تعاملی «جنسیت» و «سازگاری اجتماعی» افراد مهاجر و غیر مهاجر (بومی) تفاوت معناداری وجود داشته است. بین اثر تعاملی وضعیت تأهل و سازگاری اجتماعی افراد مهاجر و غیر مهاجر (بومی) تفاوت معناداری نیز وجود داشته است.	بومهن	عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی مهاجران (مطالعه موردی: شهر بومهن)	۱۳۹۳	ساریخانی و همایی
نتایج فرضیه‌ها نشان داد، بین اثر تعاملی جنسیت و سازگاری اجتماعی افراد مهاجر و غیر مهاجر (بومی) تفاوت معناداری وجود داشته است. به‌علاوه، بین اثر تعاملی وضعیت تأهل و سازگاری اجتماعی افراد مهاجر و غیر مهاجر (بومی) تفاوت معناداری ($F=25/976$ و $Sig=0/000$) نیز وجود داشته است.	تهران	عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی مهاجران (مطالعه موردی: شهر تهران)	۱۳۹۴	همایی و ملک‌زاده
نتایج تحقیق نشان داد که سازگاری فرهنگی مهاجران در حد متوسط بوده و اینکه سن، تحصیلات، مدت اقامت در قائمیه و درآمد، دارای رابطه مثبت و معناداری با سازگاری فرهنگی بودند و متغیر فاصله محل تولد مهاجر از قائمیه، دارای رابطه منفی و معناداری با سازگاری فرهنگی بود.	قائمیه	بررسی عوامل مؤثر بر سازگاری فرهنگی مهاجران به شهر قائمیه	۱۳۸۷	حقیقتیان و همکاران
نتایج بررسی نشان می‌دهد که ایرانیان مهاجر به ایالات متحده ضمن رعایت هنجارها و احترام به قوانین جامعه جدیدی که در آن زندگی می‌کنند، از فرهنگ ملی و قومی خویش نیز فاصله نگرفته‌اند.	آمریکا	سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران ایرانی در آمریکا	۱۳۸۹	قاسمی و امیری

<p>یافته‌های نهایی پژوهش نشان داد هرچه مهاجران وابستگی، دل‌بستگی و پیوندهای اجتماعی عمیق‌تری با محیط مبدأ داشته باشند، هم‌نوایی، هم‌رنگی، هم‌سازی، فرهنگ‌پذیری ذهنی و عینی کمتری با تجلیات و مقتضیات زندگی شهری خواهند داشت.</p>	<p>تهران</p>	<p>سنخ‌شناسی انطباق اجتماعی مهاجران روستایی با زندگی شهری (مطالعه موردی: منطقه ۱۶ تهران)</p>	<p>۱۳۹۴</p>	<p>امیرمظاهری</p>
<p>بر اساس نتایج، متغیرهای تحصیلات و مدت اقامت در رابطه بین سازگاری محیطی و هویت مکانی مهاجران به عنوان تعدیل-گر نقش ایفا می‌کنند. این در حالی است که نقش تعدیل-گری متغیرهای جنس، سن و مبدأ استانی مهاجرت در رابطه میان ابعاد مختلف سازگاری و هویت مکانی مهاجران تأیید نشد.</p>	<p>اصفهان</p>	<p>سازگاری و هویت مکانی مهاجران: روابط و تعدیل‌گرها (مطالعه موردی: مهاجران ساکن شهر اصفهان)</p>	<p>۱۳۹۹</p>	<p>شیخ بیگلو و سلطانی</p>
<p>بر اساس یافته‌های تحقیق حاضر، می‌توان نتیجه گرفت که تلاش در راستای کاهش تبعیض در محیط مدرسه و نیز اجرای برنامه‌های آموزشی، برای آشنایی بیشتر با فرهنگ جامعه میزبان و نیز تعامل بیشتر مهاجران با گروه‌های غیرمهاجر می‌تواند سازگاری بالاتر مهاجران را به‌دنبال داشته باشد.</p>	<p>شیراز</p>	<p>مطالعه عوامل مرتبط با سازگاری دانش‌آموزان افغانستانی ساکن در شهر شیراز</p>	<p>۱۳۹۸</p>	<p>خسروی و همکاران</p>
<p>یافته‌های به‌دست آمده در این پژوهش نشان‌دهنده آن است که مهارت‌های مقابله‌ای و فاصله اجتماعی با نقش میانجیگری سازگاری اجتماعی - فرهنگی با سازگاری روان‌شناختی نوجوانان مهاجر، رابطه مثبت دارد و مهارت مقابله‌ای مسئله‌مدار و فاصله اجتماعی، با در نظر گرفتن میزان سازگاری اجتماعی - فرهنگی مهاجران می‌تواند میزان سازگاری روان‌شناختی را در نوجوانان مهاجر پیش‌بینی کند.</p>	<p>کشورهای مختلف</p>	<p>پیش‌بینی سازگاری روان‌شناختی نوجوانان مهاجر بر اساس مهارت‌های مقابله‌ای، فاصله اجتماعی و سازگاری اجتماعی - فرهنگی</p>	<p>۱۳۹۸</p>	<p>طالبی و امیری مجد</p>
<p>زنان افغان ساکن شیراز از نظر سازگاری با محیط فرهنگی و اجتماعی شهر شیراز و مردم آن، در سه دسته قابل دسته‌بندی اند. گروه اول دارای ارتباطات بسیار محدودی داشته اند؛ گروه دوم نسبت به گروه اول ارتباطات بیشتری برقرار کرده‌اند؛ اما این گروه نیز علیرغم امید به آینده، در حالتی همراه با یأس و دودلی به سر می‌برند. گروه سوم بیشترین سطح ارتباطات با جامعه میزبان را دارند.</p>	<p>شیراز</p>	<p>بررسی انسان‌شناختی سازگاری فرهنگی و اجتماعی مهاجران زن افغان ساکن شهرستان شیراز</p>	<p>۱۳۸۹</p>	<p>پیرزاده داریونی</p>

توجه به گستردگی موضوع و تنوع مکانی و گوناگونی منطقه‌ای مهاجرت و تفاوت‌های آشکار فرهنگی در بین گروه‌های مهاجر و جامعه مهاجرپذیر و پیچیدگی‌های محیط شهری و برخوردهای مهاجران با مسائل اجتماعی شهرها.	مهاجرت، شهرها و سازگاری مهاجران	۱۳۸۱	جمالی، فیروز
بین احساس تعلق قومی (۰/۰۰۰)، مدت اقامت (۰/۰۰۱)، جنسیت مهاجران (۰/۰۱۳) و نگرش مثبت به فرهنگ غالب با سازگاری فرهنگی (۰/۰۲۲) رابطه معناداری وجود دارد؛ به این معنا که مهاجران در این شهر به سازگاری فرهنگی رسیده‌اند و با ویژگی‌های کلی جامعه مهاجرپذیر انطباق یافته‌اند.	بررسی سازگاری فرهنگی مهاجران؛ مورد مطالعه: مهاجران آذری شهر رشت	۹۷	نوری و همکاران
نتیجه می‌گیرد که این تغییرات، ظرفیت جوامع را تحت تأثیر قرار داده و به بی‌ثباتی، خشونت، رشد بی‌عدالتی‌های اجتماعی، عدم حرکت در توسعه پایدار منجر شده است و در نهایت افزایش تعداد پناهندگان اقلیمی را در برداشته است به طوری که پیش‌بینی‌ها نشان از ۲۰۰ میلیون تا یک میلیارد پناهنده اقلیمی در سال ۲۰۵۰ حکایت دارد.	ارزیابی اثرات تغییرات اقلیم بر مهاجرت از دیدگاه‌های سازگاری، آسیب‌پذیری، تاب‌آوری، امنیت و عدالت اقلیمی	۹۸	حسین پور محمودی، زمانی جالینوس نیا
نتایج ضریب همبستگی نشان می‌دهد رضایتمندی از مهاجرت، با متغیرهای اعتماد، اعتماد نهادی، مشارکت رسمی، مشارکت غیررسمی همپارانه، مشارکت غیررسمی خیریه‌ای و مشارکت غیررسمی مذهبی، رابطه معناداری دارد.	رابطه سرمایه اجتماعی و رضایتمندی از مهاجرت در شهرستان بهارستان	۹۴	محمودیان و مقدس

مروری بر مباحث نظری

استراتژی‌های فرهنگ‌پذیری بری: فرضیه اساسی این است که ورود مهاجران و پذیرش فرهنگ جامعه مقصد توسط آن‌ها، تجربیات فشارزایی را برای آن‌ها به وجود می‌آورد که عزت نفس را در آن‌ها پایین آورده و بیماری‌های روانی را بیشتر می‌کند (بری^۱، ۱۹۹۸: ۴۹۳). بر اساس نظریه بری فشارهای فرهنگی با عواقب سلامت روانی بالا

می‌رود. او بر این باور است که وضعیت سلامت روانی پایین‌تر به قتل و جنایت، خودکشی، خشونت خانوادگی و تغییر در الگوهای سلامت جسمانی همراه است. بعضی از مشکلات سلامت روانی یا فیزیکی به خاطر منبع جدید بیماری‌ها افزایش می‌یابد و فشارهای روانی را افزایش می‌دهند (بریگارد^۱، ۲۰۰۲: ۳۵). از نظر بری فرهنگ‌پذیری عبارت است از حفظ فرهنگ خود و داشتن ارتباط با فرهنگ‌های دیگر. مدل وی به مدل فرهنگ‌پذیری دوبعدی معروف است که به عنوان یک مدل تبیین‌کننده در بسیاری مطالعات مرتبط با سلامت روانی در میان مهاجران و عملیات‌های قومی مورد استفاده قرار گرفته است. بری فرهنگ‌پذیری در سطح فردی را به تغییرات روان‌شناختی و رفتاری در یک فرد می‌داند، زمانی که در تماس با گروه‌های فرهنگی دیگر قرار می‌گیرد (کخ^۲، ۲۰۰۳: ۳۷۲).

بری بر این باور است که تغییرات در سلامتی روانی افراد در طول این چهار مدل متفاوت است، یکپارچگی شکلی از سازگاری است که بهترین مدل برای سلامت روانی ترسیم می‌کند، چون این مدل دارای پایین‌ترین سطوح از فشارهای روانی و فرهنگ‌پذیری است. در این استراتژی، استرس فرهنگ‌پذیری در پایین‌ترین حد خود است. برعکس این استراتژی، حاشیه‌نشینی بالاترین سطح فشار روانی را برای مهاجران ایجاد می‌کند و بالاترین سطح استرس فرهنگ‌پذیری را دارد. بر اساس مدل فرهنگ‌پذیری بری ما باید انتظار داشته باشیم که مهاجرانی که همبستگی و یکپارچگی با فرهنگ بومی را دارند سطح پایین‌تری از فشارهای روانی فرهنگ‌پذیری و سلامت روانی بهتری دارند نسبت به آن‌هایی که در سه نوع مدل دیگر قرار دارند (کخ، ۲۰۰۳: ۳۷۵).

مدل فرهنگ‌پذیری تعاملی^۳ بوریس^۴: بوریس و همکارانش مدل فرهنگ‌پذیری تعاملی را مطرح کردند که تأکید این مدل هم بر نقش انتظارات فرهنگ‌پذیری جامعه میزبان بوده و هم به جهت‌گیری‌های فرهنگ‌پذیری که توسط مهاجران اتخاذ می‌شود،

-
- 1 . Bjerregard
 - 2 . Koch
 3. Interactive Acculturation Model
 - 4 . Bourhis

توجه دارد. بر اساس این مدل ممکن است اعضای جامعه میزبان، پنج رویکرد فرهنگ-پذیری را نسبت به مهاجران اعمال کنند: یکپارچگی، جداسازی^۱، همانند گردی، حصرگرایی^۲ و فردگرایی^۳، سه جهت‌گیری اول، یعنی یکپارچگی، جدایی و همانند شدن مطابق با نظریه بری است و دوتای آخر مربوط به رویکرد حاشیه‌ای شدن است (اودنهون^۴، ۲۰۰۶: ۶۴۱).

نظریه راهبرد مقابله کوباسا: به نظر کوباسا افراد سخت‌رو، در واکنش با شرایط فشارزای زندگی، کمتر از دیگران دچار فشارهای روانی و اختلالات روانی می‌شوند. سرسختی به مثابه یک سپری محافظ در برابر عوامل استرس‌زا عمل می‌کند و با افزایش مقاومت درونی، فرد را به سوی انتخاب هدف‌ها و فعالیت‌ها که ضامن سلامتی او هستند، هدایت می‌کند؛ بنابراین این افراد به طور معمول از استراتژی‌هایی چون خودسرزندی، تفکر آرزومندانه و یا اجتناب به عنوان شیوه‌های مقابله با فشارهای روانی استفاده نمی‌کنند (کوباسا^۵، ۱۹۸۲: ۶۹). در این استراتژی فرد مهاجر ممکن است به دلیل وجود حس مبارزه‌جویی در خود، از دگرگونی‌های زندگی استقبال کرده و آن‌ها را محرک و فرصتی برای رشد شخصی خود قلمداد می‌کنند (دیماتئو^۶، ۱۹۷۶: ۲۳).

دیدگاه گیدنز^۷ سه مدل ادغام قومی را نام می‌برد: مدل اول همانندی است؛ به این معنا که مهاجرانی که وارد یک جامعه می‌شوند، دست از آداب و رسوم و کارکردهای اولیه خود بردارند و رفتار خود را بر اساس ارزش‌ها و هنجارهای اکثریت شکل دهند. مدل دوم کوره ذوب^۸ است. در این مدل به جای آنکه سنت‌های مهاجران به نفع سنت‌های غالب از میان برود، این دو سنت در هم می‌آمیزند تا الگوی فرهنگی جدید و تحول‌یافته‌ای

- 1 . Segregation
2. Exclusion
- 3 . Individualism
- 4 . Oudenhoven
- 5 . Cubasa
- 6 . Dimateo
- 7 . Giddens
- 8 . Melting pot

ایجاد کنند. مدل سوم کثرت‌گرایی فرهنگی است. از این منظر بهترین راه این است که از ایجاد جامعه متکثر راستینی حمایت کنیم که در آن اعتبار و اهمیت مساوی برای خرده‌فرهنگ‌های متعدد و متفاوت به رسمیت شناخته شود (گیدنز، ۱۳۸۹: ۳۷۳).

دیدگاه فرهنگی رابرت پارک: از نظر پارک^۱ (۱۹۱۴)، مهاجران در گذار از دنیای کهن خود به دنیای شهری جدید، بین دو محیط فرهنگی زندگی می‌کنند؛ به این معنا که آن‌ها دیگر بخشی از فرهنگ قدیمی خود نبودند، اما بخشی از فرهنگ جدید نیز نبودند و این همان چیزی است که پارک آن را «تضعیف روحیه» یا «درهم‌ریختگی» شخصی در محیط‌های شهری می‌نامد. به نظر پارک این امر در نهایت منجر به دشواری‌های بالقوه مانند بیماری‌های روانی، خودکشی و اعمال تبهکارانه در محیط‌های شهری کمک می‌کند (کیوستو^۲، ۱۳۸۳: ۱۸۴-۱۸۵).

رویکرد کارکردگرایی: از آنجایی که نیاز کنشگران محدود نیست و کنشگران در طول زمان ایستا نیستند؛ بنابراین نوعی ناهماهنگی بین نظام ایستا و کنشگر پویا به وجود می‌آید که منجر به مهاجرت شخص جهت کاهش این ناهماهنگی می‌شود (لهسائی زاده، ۱۳۶۸: ۱۱). این‌ها بر این باورند که چون در یک نظام تعادل به هم می‌خورد؛ بنابراین این مهاجرت عنصر اساسی برای برقراری تعادل مجدد در جامعه است. حال مهاجر در مقصد وارد یک ساخت اجتماعی از قبل ساخته شده می‌شود؛ این ساخت به لحاظ اندازه، تراکم، آداب و رسوم و ارزش‌های فرهنگی ممکن است از مبدأ متفاوت باشد. این ساخت در ابتدا مهاجر را در خود جذب و سپس با خود همانند می‌کند و مهاجر نیز پس از همانندی با محیط جدید به یگانگی در این محیط می‌رسد. فرایندی که مهاجر در مقصد تا یگانگی طی می‌کند از طریق سازگاری با محیط جدید رخ می‌دهد؛ مسلماً این فرایند در تعدادی از مهاجران با تغییر در وضعیت فرهنگی و ارزشی و در نتیجه وضعیت روانی مهاجران همراه است.

1 . Park

2 . Kivisto

چارچوب نظری پژوهش

چارچوب نظری این پژوهش دیدگاه تلفیقی وارد^۱ در مورد سازگاری اجتماعی- فرهنگی در محیط‌های شهری است. وارد و همکارانش تلاش کرده‌اند رویکرد نظری‌شان را در مورد سازگاری روان‌شناختی و فرهنگی-اجتماعی با نظریه‌ی استراتژی‌های فرهنگ‌پذیری بری تلفیق کنند. وارد معتقد است در طی مرحله‌ی گذار فرهنگی که مهاجر در آن قرار می‌گیرد، سازگاری روان‌شناختی از سازگاری اجتماعی- فرهنگی متمایز می‌شود. سازگاری روان‌شناختی یعنی اینکه مهاجر به رفاه عاطفی دست می‌یابد و سازگاری فرهنگی-اجتماعی یعنی این که فرد یا گروه تازه‌وارد این قابلیت را پیدا می‌کنند تا با جنبه‌های ارتباطی و کنش متقابلی فرهنگ جامعه جدید انطباق یابند که با نوعی یادگیری اجتماعی همراه است (زلوبینا و همکاران^۲، ۲۰۰۶: ۱۱ و وارد و کندی^۳، ۲۰۰۱: ۱۱). به عقیده‌ی وارد هر چند این دو نوع سازگاری با هم مرتبطند ولی هر کدام پیامدهای متفاوتی دارند. سازگاری روان‌شناختی، بر حسب افسردگی و اختلالات روانی قابل تبیین است که به شدت متأثر از شخصیت، تغییرات به وجود آمده در زندگی و حمایت اجتماعی است و سازگاری فرهنگی-اجتماعی نیز بیشتر شامل متغیرهای طول اقامت در ساختار فرهنگی جدید، توانایی زبانی، درآمد، آموزش، فاصله فرهنگی و میزان ارتباط با شهروندان جامعه میزبان است.

فرضیه‌های پژوهش

۱- میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری بالاتر از حد متوسط است.

۲- عوامل جمعیت‌شناسی بر میزان سازگاری اجتماعی مهاجران در محیط‌های شهری تأثیر معناداری دارند.

1 . Ward

2 . Zlobina and et al.

3 . Ward and Kennedy

- ۳- عوامل فرهنگی بر میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری تأثیر معناداری دارند.
- ۴- عوامل اقتصادی بر میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری تأثیر معناداری دارند.
- ۵- عوامل اجتماعی بر میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری تأثیر معناداری دارند.
- ۶- عوامل روانشناسی بر میزان سازگاری اجتماعی مهاجران در محیط‌های شهری تأثیر معناداری دارند.

روش پژوهش

در این تحقیق با توجه به هدف پژوهش از روش اسنادی از نوع تحلیل محتوای متون استفاده شده است. این تکنیک که در مقوله طرح‌های توصیفی است، برای بررسی ترکیبی نتایج تحقیقات مشابه اما مستقل به کار می‌رود. در این مطالعه تحقیقات انجام شده در حوزه سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در ایران مورد بررسی و اطلاعات مورد نیاز از آن‌ها استخراج گردید. جامعه آماری پژوهش، تحقیقات چاپ شده در مجلات علمی در ایران که در بازه زمانی ۲۲ ساله از سال ۱۳۷۸ تا سال ۱۴۰۰ که در زمینه سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران انجام شده و دارای حجم نمونه مناسبی بودند که در یکی از پایگاه‌های اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پایگاه مجلات تخصصی نورمگز^۱ و بانک اطلاعات نشریات کشور^۲ نمایه شده است. در این تحقیق پژوهش‌هایی که از لحاظ روش‌شناختی شرایط لازم را احراز کرده بودند، به کار برده شدند؛ یعنی از مقاله‌هایی که اعتبار درون‌گنجی را داشتند، استفاده شد. معیارهای درون‌گنجی این پژوهش عبارت بودند از: داشتن شرایط لازم از نظر روش‌شناسی (فرضیه‌سازی، روش تحقیق، جامعه و حجم نمونه و روش نمونه‌گیری، ابزار اندازه‌گیری، روایی و اعتبار ابزار، مفروضه‌های آماری، روش تحلیل آماری و صحیح بودن محاسبات آماری). تکنیک

1 . Noormags

2 . Magiran

جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات براساس طرح پرسشنامه معکوس و سؤال‌های ارزیاب در پرسشنامه بود که بعد از جمع‌آوری اطلاعات لازم مورد بحث و بررسی قرار گرفتند. محقق قبل از مرحله جمع‌آوری اطلاعات؛ فرم‌های جمع‌آوری اطلاعات را تهیه و در این فرم مؤلفه‌های ضروری و مهم که مد نظر محقق بود و به تحقیق در پیش بردن اهداف کمک کرد؛ همچنین منجر به جواب دادن سؤال‌های تحقیق شدند، طرح نمود. این فرم گردآوری اطلاعات شامل مشخصات مربوط به فرد گردآورنده اطلاعات و همچنین اطلاعات مربوط به مطالعه مانند اطلاعات مربوط به کیفیت مطالعه (نوع مطالعه، حجم نمونه و ...) و اطلاعات مربوط به ویژگی‌های مطالعه (نوع مطالعه، گروه سنی و ...) بود. در این پژوهش جمع‌آوری داده‌ها از طریق مطالعه و بررسی مقالات چاپ شده در نشریات علمی انجام شده است؛ بنابراین از دل همه این مطالعات تا حدی یک پرسشنامه جامع لازم بود، که با بررسی گویه‌های هریک از مطالعات بررسی شده به این مهم دست یافت و متناسب با آن استنباط‌های آماری انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

در بخش یافته‌ها و تحلیل‌های این مطالعه، از دو بخش آمار توصیفی و استنباطی استفاده گردیده است. در این مطالعه فهرست اطلاعاتی که از مطالعات مورد نظر خارج شده است شامل: اطلاعات عمومی (نام نویسنده)، سال انتشار، جامعه آماری، اطلاعات مربوط به متغیرهای پژوهش (ضریب همبستگی و سطح معناداری)، حجم نمونه و شیوه نمونه‌گیری، روش مطالعه، مکاتب و نظریه‌های مورد استفاده و ... است. هریک از مطالعات کدبندی شده و وارد نرم‌افزار CMA شدند.

یافته‌های توصیفی

جدول شماره ۲ نتایج توصیفی مشخصات پژوهش‌های انجام شده را نشان می‌دهد. در این بخش مشخصاتی مانند جنسیت نویسندگان، تعداد نویسندگان، رویکرد و روش پژوهش، محل انجام پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۲ نتایج توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	ابعاد	تعداد	درصد	متغیر	ابعاد	تعداد	درصد	
پژوهش انجام محل	کرماتشاه	۳	۱۲	ابزار گردآوری داده‌ها	پرسشنامه	۲۰	۸۰	
	اصفهان	۲	۸		مصاحبه	۱	۴	
	مشهد	۳	۱۲		اسنادی	۴	۱۶	
	پژوهش	شیراز	۶	۲۴	حجم نمونه	کمتر از ۳۵۰ نفر	۸	۳۲
		رشت	۲	۸		۳۵۰-۴۰۰ نفر	۷	۲۸
		کل ایران	۳	۱۲		۴۰۰ تا ۴۵۰ نفر	۳	۱۲
		تهران	۶	۲۴		۴۵۰ نفر به بالا	۷	۲۸
روش نمونه گیری	تصادفی طبقه‌ای	۷	۲۸	رویکرد پژوهشی	کمی	۲۱	۸۴	
	تصادفی ساده	۷	۲۸		کیفی	۳	۱۲	
	تصادفی خوشه‌ای	۱	۴		ترکیبی	۱	۴	
	پژوهش	نمونه‌گیری هدفمند	۴	۱۶	نوع مطالعه	طرح پژوهشی	۱	۴
		تمام شماری	۲	۸		مقاله	۱۷	۶۸
		تصادفی سیستماتیک	۴	۱۶		پایان‌نامه/رساله	۷	۲۸
		تاریخی	۲	۸		مرد	۱۴	۵۶
روش تحقیق	پیمایشی	۱۸	۷۲	جنسیت پژوهشگر	زن	۴	۱۶	
	روند پژوهی	۱	۴		هر دو	۷	۲۸	
	تحلیل ثانویه	۴	۱۶		تعداد	۶	۲۴	
					نویسنده	۱۹	۷۶	

یافته‌های استنباطی

تحلیل نتایج در فراتحلیل در سه مرحله انجام می‌شود؛ مرحله اول رعایت پیش‌فرض‌های استفاده از این تحلیل، مرحله دوم ناهمگونی مطالعات و مرحله سوم نتایج حاصل از تحلیل‌هاست. قبل از تحلیل نتایج در نرم‌افزار CMA2 لازم است پیش‌فرض‌های لازم برای بررسی مفروضه سوگیری انتشار رعایت گردند. جدول شماره ۳ پیش‌فرض‌های فراتحلیل در مطالعات بررسی شده را نشان می‌دهد.

یکی از پیش‌فرض‌های فراتحلیل روش چینش و تکمیل دووال^۱ و توییدی^۲ است. در این پیش‌فرض ارزش مشاهده شده در حالت اثرات ثابت برابر با ۰/۱۹۲۷ است که با ارزش تعدیل یا اصلاح شده در حالت اثرات ثابت برابر است همچنین ارزش مشاهدات در حالت اثرات تصادفی برابر با ۰/۱۷۶۲- که با ارزش تعدیل یا اصلاح شده در حالت اثرات تصادفی برابر است که بیانگر این موضوع است که تحقیق حاضر دچار سوگیری انتشار نیست و نیازی به مطالعات دیگر برای برطرف شدن سوگیری و ایجاد تقارن در دو طرف خط میانگین اندازه اثر در نمودار فانل ندارد.

نتایج روش همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار^۳ با مقدار ضریب کندال (۰/۲۲۳-) در مقایسه با سطح معنادار یک دامنه (۰/۲۳۲) و دو دامنه (۰/۳۶۱) باید گفت که فرض صفر مبنی بر متقارن بودن نمودار کیفی و عدم سوگیری انتشار تأیید می‌شود. پیش‌فرض دوم روش رگرسیون ایگر^۴ است. بر اساس نتایج رگرسیون ایگر، برش ضریب روش ایگر برابر با ۰/۹۴۷۳۵- است. مقدار t در خارج از فاصله اطمینان قرار می‌گیرد و ارتباط بین دو وضعیت به صورت بی‌معنا است و فرض صفر مبنی بر متقارن بودن نمودار کیفی و عدم سوگیری انتشار تأیید می‌شود. از دیگر پی‌ش‌فرض‌های فراتحلیل N ایمن از خطای روزنتال^۵ است. نتایج نشان می‌دهد که ۴۶ مطالعه دیگر با اندازه اثر صفر باید درباره تأثیر عوامل اقتصادی-اجتماعی بر سازگاری اجتماعی فرهنگی مهاجران صورت پذیرد و نتایج آن‌ها بررسی شود تا نتیجه معنادار فوق به نتیجه غیر معنادار بدل گردد و مقدار P به دست آمده به مرز آلفا برسد. در واقع این نتیجه مبین فاصله نتایج موجود از نتایج مورد انتظار است که این پیام را به محقق می‌رساند که اگر ۴۶ مطالعه دیگر انجام و مورد بررسی قرار می‌گرفت، وضعیت موجود به حالت مطلوب می‌رسید.

1. Trim and Fill

2. Duval and Tweedie

3. Begg and Mazumder

4. Egger Regression Intercept

5. Classic Fail-Safe N

جدول شماره ۳ پیش فرض‌های فراتحلیل در مطالعات بررسی شده

تعداد مطالعات مورد نیاز	حد بالا	حد پایین	تخمین نقطه‌ای	نوع ارزش‌ها	اثر ثابت
۴۶/۱۲۴۱	-۰/۱۸۷	-۰/۲۳۴	-۰/۱۹۲۷	ارزش مشاهدات	
۴۶/۱۲۴۱	-۰/۱۸۷	-۰/۲۳۴	-۰/۱۹۲۷	ارزش تعدیل شده	
تعداد مطالعات مورد نیاز	حد بالا	حد پایین	تخمین نقطه‌ای	نوع ارزش‌ها	اثر تصادفی
۴۶/۱۲۴۱	-۰/۱۵۴۵	-۰/۲۱۷۳	-۰/۱۷۶۲	ارزش مشاهدات	
۴۶/۱۲۴۱	-۰/۱۵۴۵	-۰/۲۱۷۳	-۰/۱۷۶۲	ارزش تعدیل شده	
معنی‌دار (دو دامنه)	معنادار یک دامنه	Z	مقدار کندال	شاخص آماری	مقدار بگ و مزومدار
۰/۳۶۱	۰/۲۳۲	۱/۲۱۸	-۰/۲۲۳	نتایج	
معنی‌دار (دو دامنه)	معنادار یک دامنه	T-value	برش (B)	خطای استاندارد (SE)	رگرسیون ایگر
۰/۵۶۷	۰/۳۴۹	۰/۸۳۴۲	-۰/۹۴۷۳۵	۱/۱۱۲	
مقدار P برای مطالعات مشاهده شده	مقدار Z برای مطالعات مشاهده شده	Z برای الفا	باقیمانده (دنباله)	مقدار آلفا	N ایمن از خطای روزنتال
۰/۰۰۰	-۱۲/۲۳۴۱	۲/۰۳۲۷	۳	۰/۰۵	

بررسی ناهمگونی مطالعات

در بررسی مفروضه ناهمگنی در این مطالعه از دو روش آزمون q و آزمون I₂ استفاده شده است. جدول شماره ۴ نتایج حاصل از این دو آزمون را نشان می‌دهد. نتایج حاصل از این آزمون‌ها نشان می‌دهد که با اطمینان ۹۵ درصد فرض صفر مبنی بر ناهمگنی مطالعات پذیرفته شده و فرض همگونی میان مطالعات رد می‌شود. معنادار بودن شاخص q نشان‌دهنده ناهمگنی بودن اندازه اثر در پژوهش‌هاست. ضریب مجذور آزمون I₂ نیز برای تشخیص ناهمگونی در این جدول آمده است. این شاخص نسبت تغییرات را به علت ناهمگونی پایین بین ۰/۲۵ تا ۰/۵۰ ناهمگونی متوسط و بالاتر از ۷۵ درصد ناهمگونی را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۴ نتایج حاصل از دو آزمون q و آزمون I_2

آزمون I_2	سطح معناداری (P-Value)	درجه آزادی (Df)	آزمون q
۰/۳۴۲۷	۰/۰۳	۲۳	۴/۳۸

بررسی فرضیه‌ها

فرضیه اول: میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران بالاتر از حد متوسط (مورد انتظار) است.

نتایج حاصل از مطالعات نشان می‌دهد که میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در مطالعات بررسی شده، پایین‌تر از حد متوسط جامعه است. بر اساس مقادیر میانگین‌های به دست آمده از مطالعات می‌توان گفت نمره میانگین کل سازگاری اجتماعی و روانی مهاجران برابر ۱۳/۰۲۸ است که در مقایسه با میانگین مورد انتظار برای این مطالعات ۱۵ کمتر است و فرضیه مذکور رد می‌شود.

جدول شماره ۵ مقایسه میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در مطالعات بررسی شده

اطمینان ۰/۹۵ درصد برای پارامتر میانگین		تفاوت معنادار میانگین با حد وسط مقیاس		میانگین		متغیر
کران پایین	کران بالا	Sig.	آماره t	مورد انتظار	واقعی	
۲۴	۵	۰/۰۰۲	۵/۱۰۱	۱۵	۱۳/۰۲۸	سازگاری اجتماعی و فرهنگی

فرضیه دوم: بین عوامل جمعیتی و میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران رابطه وجود دارد.

عوامل جمعیتی در این پژوهش با استفاده از پنج متغیر مورد بررسی قرار گرفته است. از کل مطالعات موجود در نمونه، ۲۳ مورد از آن‌ها عوامل جمعیتی و مؤلفه‌های آن را انتخاب نموده و به بررسی آن با سازگاری اجتماعی مهاجران پرداخته‌اند که نتایج فراتحلیل آن در جدول شماره ۶ ارائه شده است. فاصله اطمینان گزارش شده از این تعداد مطالعه (۰/۰۲۹)

و ۰/۷۱۱) و همچنین عدد منفی Z_2 بیانگر وجود ارتباط معنادار بین مؤلفه‌های عوامل جمعیتی و سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران دارد. در نهایت می‌توان نتیجه گرفت عوامل جمعیتی با دارا بودن ضریب تأثیر ۰/۵۱ در سطح حداقل ۹۵ درصد فاصله اطمینان، دارای اثرگذاری مثبتی بر سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران است. نتایج حاصل از بررسی متغیرهای جمعیتی نشان می‌دهد که متغیر سن پاسخگویان، بالاترین ضریب تأثیر را در بین این مجموعه عوامل جمعیتی دارد و از طرفی متغیر جنسیت پایین‌ترین مقدار ضریب تأثیر را در بین متغیرهای جمعیتی دارد.

جدول شماره ۶ بررسی فرضیه تأثیر عوامل جمعیتی در سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران

گزارش آماری					نوع اثر	متغیر	
sig	Z	upper	lower	Effect size			
۰/۰۰۰	۷/۴۵۶	۰/۶۲۴	۰/۱۸۵	۰/۳۴۷	تصادفی	جنسیت پاسخگو	جمعیتی
۰/۰۰۰	۶/۳۹۱	۰/۵۲۱	۰/۲۱۰	۰/۴۱۲	تصادفی	وضعیت تأهل مهاجران	
۰/۰۰۰	۹/۲۲۳	۰/۳۸۴	۰/۰۲۹	۰/۵۶۲	تصادفی	تحصیلات مهاجران	
۰/۰۰۰	۸/۳۲۱	۰/۷۱۱	۰/۲۵۶	۰/۵۳۳	تصادفی	پایگاه اجتماعی - اقتصادی	
۰/۰۰۰	۵/۹۸۶	۰/۶۳۵	۰/۲۸۷	۰/۷۳۳	تصادفی	سن پاسخگویان	
۰/۰۰۰	۷/۷۸۲	۰/۶۱۴	۰/۲۷۵	۰/۵۱۰	تصادفی	اثر کل جمعیتی	

فرضیه سوم: بین عوامل فرهنگی و میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران رابطه وجود دارد.

عوامل فرهنگی در این پژوهش با استفاده از هشت متغیر مورد بررسی قرار گرفته است. از کل مطالعات موجود در نمونه، ۱۵ مورد از آن‌ها عوامل فرهنگی و مؤلفه‌های آن را

انتخاب نموده و به بررسی آن با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران پرداخته‌اند که نتایج فراتحلیل آن در جدول شماره ۷ ارائه شده است. نتایج حاصل از بررسی متغیرهای فرهنگی نشان می‌دهد که متغیر قومیت پاسخگویان بالاترین ضریب تأثیر را در بین این مجموعه عوامل فرهنگی دارد و از طرفی متغیر استفاده از رسانه‌های جمعی پایین‌ترین مقدار ضریب تأثیر را در بین متغیرهای فرهنگی دارد. در اکثر مطالعات قومیت‌هایی قدرت سازگاری اجتماعی و فرهنگی‌شان در جامعه مقصد بالاتر بوده که فاصله فرهنگی کمتری با فرهنگ مقصد داشتند، به عبارت دیگر می‌توان گفت مهاجران با قومیت کرد، در فرهنگ‌های کردنشین و مهاجران لر با فرهنگ مقصد لرنشین بیشترین سازگاری داشتند.

جدول شماره ۷ بررسی فرضیه تأثیر عوامل فرهنگی در سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران

گزارش آماری					نوع اثر		
sig	Z	upper	lower	Effect size			
۰/۰۳۷	۲/۴۵۶	۰/۰۸	-۰/۱۷۰	۰/۲۴۴	تصادفی	استفاده از رسانه‌های جمعی	عوامل فرهنگی
۰/۰۰۰	۴/۲۳۹	۰/۲۱	-۰/۳۴	۰/۴۳	ثابت	پذیرش ارزش‌ها	
۰/۰۰۸	۳/۰۸۱	۰/۰۹۱	-۰/۱۰۱	۰/۵۴۴	تصادفی	قومیت پاسخگویان	
۰/۰۰۰	۴/۵۳۱	۰/۳۱۲	-۰/۱۵۶	۰/۳۴۷	تصادفی	زبان مادری	
۰/۰۳۱	۲/۹۷۲	۰/۲۱۱	-۰/۰۹۱	۰/۲۴۹	تصادفی	مذهب پاسخگو	
۰/۰۰۷	۳/۴۳۲	-۰/۲۳۱	-۰/۷۳۲	-۰/۵۲۱	تصادفی	تبعیض اجتماعی	
۰/۰۰۰	۴/۳۱۱	۰/۱۹۷	-۰/۰۹۹	۰/۳۴۴	تصادفی	رشته تحصیلی	
۰/۰۰۰	۴/۴۵۶	۰/۴۲۴	۰/۱۸۵	۰/۲۳۳	تصادفی	میزان فرهنگ‌پذیری	
۰/۰۰۰	۴/۶۲۸	۰/۳۱۲	-۰/۲۲۱	۰/۳۶۴	تصادفی	اثر کل عوامل فرهنگی	

فرضیه چهارم: بین عوامل اقتصادی و میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران رابطه وجود دارد.

از مطالعات موجود در نمونه، ۱۹ مورد از آن‌ها عوامل اقتصادی و مؤلفه‌های آن را انتخاب نموده و به بررسی آن با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران پرداخته‌اند که

نتایج فراتحلیل آن در جدول شماره ۸ ارائه شده است. می‌توان نتیجه گرفت که عوامل اقتصادی با دارا بودن ضریب تأثیر ۰/۳۷۳ در سطح حداقل ۹۵ درصد فاصله اطمینان، دارای اثرگذاری مثبتی بر سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران است. نتایج حاصل از بررسی متغیرهای اقتصادی نشان می‌دهد متغیر میزان درآمد ماهیانه پاسخگویان، بالاترین ضریب تأثیر و وضعیت اشتغال (بیکاری) پایین‌ترین مقدار ضریب تأثیر را در بین متغیرهای اقتصادی دارد.

جدول شماره ۸ بررسی فرضیه تأثیر عوامل اقتصادی در سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران

گزارش آماری					نوع اثر		
sig	Z	upper	lower	Effect size			
۰/۰۰۰	۴/۵۵۳	۰/۴۳۷	۰/۲۲۱	۰/۴۶۷	تصادفی	وضعیت مسکن	عوامل اقتصادی
۰/۰۰۰	۳/۷۸۳	۰/۳۷۱	۰/۲۶۶	۰/۳۲۸	تصادفی	وضعیت شغلی	
۰/۰۰۰	۵/۰۰۱	۰/۷۱۵	۰/۳۱۱	۰/۴۸۷	ثابت	میزان درآمد	
۰/۰۰۰	۴/۲۲۹	-۰/۳۳۹	-۰/۰۳۳	۰/۲۱۰	تصادفی	بیکاری	
۰/۰۰۶	۳/۸۴۲	۰/۲۱۵	-۰/۰۳۹	۰/۳۷۳	تصادفی	اثر کل عوامل اقتصادی	

فرضیه پنجم: بین عوامل اجتماعی و میزان سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران رابطه وجود دارد.

از کل مطالعات موجود در نمونه، ۲۲ مورد از آن‌ها عوامل اجتماعی و مؤلفه‌های آن را انتخاب نموده و به بررسی آن با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران پرداخته‌اند که نتایج فراتحلیل آن در جدول شماره ۹ ارائه شده است. نتایج حاصل از بررسی متغیرهای اجتماعی نشان می‌دهد که متغیر انگیزه مهاجرت پاسخگویان، بالاترین ضریب تأثیر را در بین این مجموعه عوامل اجتماعی و از طرفی متغیر مسئولیت اجتماعی پایین‌ترین مقدار ضریب تأثیر را در بین متغیرهای اجتماعی دارد.

جدول شماره ۹ بررسی فرضیه تأثیر عوامل اجتماعی در سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران

گزارش آماری					Effect size	
sig	Z	upper	lower			
۰/۰۳۴	۲/۸۸۰	۰/۴۲۲	۰/۰۹۵	۰/۲۴۶	رضایت از زندگی	عوامل اجتماعی
۰/۰۰۹	۳/۴۵۶	۰/۶۲۲	۰/۰۵۲	۰/۳۲۷	روابط اجتماعی	
۰/۰۰۸	۳/۸۷۷	۰/۶۱۹	۰/۱۸۸	۰/۴۷۱	هویت اجتماعی	
۰/۰۰۰	۵/۳۲۰	۰/۶۰۹	۰/۲۱۸	۰/۵۱۱	مدت اقامت در مقصد	
۰/۰۰۰	۴/۸۷۷	۰/۵۰۸	۰/۲۰۱	۰/۴۱۹	فاصله مبدأ و مقصد	
۰/۰۰۰	۴/۵۵۵	۰/۵۰۵	۰/۲۰۷	۰/۴۱۸	نگرش‌های سیاسی	
۰/۰۰۰	۴/۸۹۸	۰/۴۹۸	۰/۲۳۱	۰/۵۳۸	انگیزه مهاجرت	
۰/۰۳۶	۲/۵۱۱	۰/۲۲۹	۰/۰۲۲	۰/۱۷۳	مسئولیت اجتماعی	
۰/۰۵۸	۲/۰۹۷	۰/۲۱۷	۰/۰۷۸	۰/۲۳۶	تبعیت از رسومات میزبان	
۰/۰۰۰	۴/۸۸۷	۰/۵۶۶	۰/۲۲۳	۰/۵۱۶	حمایت اجتماعی	
۰/۰۳۴	۲/۰۸۲	۰/۲۹۱	۰/۰۴۴	۰/۱۵۵	نوع مهاجرت	
۰/۲۱۲	۱/۸۹۸	۰/۲۶۷	۰/۰۵۴	۰/۰۹۱	رفتار پوششی	
۰/۰۰۰	۳/۵۹۲	۰/۶۱۵	۰/۱۳۹	۰/۳۴۱	اثر کل عوامل اجتماعی	

فرضیه ششم: بین عوامل روانشناسی و سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران رابطه وجود دارد.

از کل مطالعات موجود در نمونه، ۱۸ مورد از آن‌ها عوامل روانشناسی و مؤلفه‌های آن را انتخاب نموده و به بررسی آن با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران پرداخته‌اند که نتایج فراتحلیل آن در جدول شماره ۱۰ ارائه شده است. می‌توان نتیجه گرفت که عوامل روانشناسی با دارا بودن ضریب تأثیر ۰/۲۹۳ در سطح حداقل ۹۵ درصد فاصله اطمینان، دارای اثرگذاری مثبتی بر سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران است. نتایج حاصل از بررسی متغیرهای روانشناسی نشان می‌دهد که متغیر سلامت روانی پاسخگویان بالاترین ضریب تأثیر را در بین این مجموعه عوامل روانشناسی و از طرفی متغیر آشفتگی روانی پایین‌ترین مقدار ضریب تأثیر را در بین متغیرهای روانشناسی دارد.

جدول شماره ۱۰ بررسی فرضیه تأثیر عوامل روانشناسی در سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران

گزارش آماری					Effect size	
sig	Z	upper	lower			
۰/۴۳۲	۱/۴۵۶	۰/۲۱۲	۰/۰۸۳	۰/۰۲۲	آسودگی و آرامش	روانی
۰/۳۲۹	۱/۶۴۵	۰/۱۹۸	۰/۰۴۳	۰/۰۳۹	تفاوت فردی	
۰/۰۰۰	۶/۷۴۲	۰/۷۱۲	۰/۲۰۹	۰/۵۶۶	سلامت روانی	
۰/۰۰۰	۵/۲۷۷	۰/۶۷۴	۰/۲۰۶	۰/۴۴۴	راهبردهای انطباق	
۰/۰۰۳	۳/۳۸۷	۰/۵۴۱	۰/۱۳۳	۰/۲۶۳	آشناختگی روانی	
۰/۰۰۰	۵/۴۶۷	۰/۵۶۶	۰/۲۱۹	۰/۴۱۲	میزان استرس	
۰/۰۰۰	۴/۰۰۶	۰/۵۲۰	۰/۱۰۵	۰/۳۰۷	میزان افسردگی	
۰/۰۰۲	۳/۶۶۱	۰/۴۲۷	۰/۱۲۰	۰/۲۹۳	اثر کل عوامل روانی	

نتیجه‌گیری کلی از فرضیه‌ها

مجموعه عوامل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، جمعیت‌شناختی و روانشناسی در این پژوهش با استفاده از مجموعه‌ای از متغیرها مورد بررسی قرار گرفته است. می‌توان نتیجه گرفت که عوامل جمعیتی با دارا بودن ضریب تأثیر ۰/۵۱۰ بالاترین سطح ضریب تأثیر و عوامل روانشناسی با حداقل سطح تأثیر در بین عوامل با مقدار ۰/۲۹۳ را دارا بوده و البته همه عوامل در سطح حداقل ۹۵ درصد فاصله اطمینان، دارای اثرگذاری مثبت بر سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران است.

جدول ۱۱ تأثیر مجموعه عوامل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، جمعیت‌شناختی و فرهنگی در

سازگاری مهاجران

گزارش آماری					Effect size	
sig	Z	upper	lower			
۰/۰۰۰	۷/۷۸۲	۰/۶۱۴	۰/۲۷۵	۰/۵۱۰	اثر کل عوامل جمعیتی	
۰/۰۰۰	۴/۶۲۸	۰/۳۱۲	-۰/۲۲۱	۰/۳۶۴	اثر کل عوامل فرهنگی	
۰/۰۰۶	۳/۸۴۲	۰/۲۱۵	-۰/۰۳۹	۰/۳۷۳	اثر کل عوامل اقتصادی	
۰/۰۰۰	۳/۵۹۲	۰/۶۱۵	۰/۱۳۹	۰/۳۴۱	اثر کل عوامل اجتماعی	
۰/۰۰۲	۳/۶۶۱	۰/۴۲۷	۰/۱۲۰	۰/۲۹۳	اثر کل عوامل روانشناسی	
۰/۰۰۰	۴/۶۴۱	۰/۴۳۶	۰/۱۵۸	۰/۳۷۶	اثر کل متغیرهای پژوهش	

تفسیر نتایج

با توجه به اینکه مهاجران جمعیت وسیعی از جامعه را تشکیل می‌دهند، دارای نیازها و خواسته‌هایی اند که برآوردن آن‌ها می‌تواند به بهبود زندگی‌شان در جامعه مقصد کمک کند. حرکات و جا به جایی‌های جمعیت در داخل کشور می‌تواند در برخی دوره‌های زمانی موجب عمران و آبادانی و یا رکود و عقب‌ماندگی شود. امروزه در کشور ما همچون سایر کشورهای جهان، دولت‌ها نباید صرفاً به فکر جلوگیری از مهاجرت (خصوصاً مهاجرت‌های روستایی) باشند، زیرا این روند انتقال جمعیت با توجه به جنبه جهانی بودن آن و پشت سر گذاشتن دوره صنعتی و گذشتن از اطلاعات و از طرفی هم مکانیزه شدن کشاورزی دیگر قابل توقف نیست. آنچه امروزه درباره مهاجران قابل بحث است، مسأله سازگاری اجتماعی و فرهنگی آن‌ها با فرهنگ غالب و کیفیت زندگی‌شان بعد از مهاجرت و مشکلات روحی روانی که ممکن است برای آن‌ها به وجود آید، است.

عوامل جمعیت‌شناختی: یک دسته از عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در جامعه مقصد، عوامل جمعیت‌شناسی اند. تقریباً می‌توان گفت مشخصه‌ها و عوامل جمعیتی در هر مطالعه‌ای، فصل مشترک عوامل اثرگذارند. در این راستا عوامل جمعیتی که مورد بحث و اندازه‌گیری قرار گرفتند «جنسیت پاسخگو، وضعیت تأهل مهاجران، تحصیلات مهاجران، پایگاه اجتماعی-اقتصادی و سن پاسخگویان» است. نتایج پژوهش‌ها بر این واقعیت دلالت دارد که طبقات اجتماعی پایین، توان مقابله کمتری با استرس‌های فرهنگ‌پذیری و فشارهای روانی ناشی از آن و به تبعیت آن سازگاری اجتماعی و فرهنگی دارند. نتایج نشان می‌دهد که افراد متأهل استرس بیشتری نسبت به مجردها برای سازگاری و کنار آمدن با محیط فرهنگی جدید دارند.

عوامل فرهنگی: دسته دیگری از عواملی که بر سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در جامعه مقصد تأثیرگذارند، عوامل فرهنگی اند. از جمله این موارد می‌توان به استفاده از رسانه‌های جمعی، پذیرش ارزش‌ها، قومیت پاسخگویان، زبان مادری، مذهب

پاسخگویان، تبعیض اجتماعی، رشته تحصیلی و میزان فرهنگ‌پذیری اشاره کرد. «بری» نقش شبکه‌های حمایتی را در تسهیل فرهنگ‌پذیری مورد توجه قرار داده و معتقد است برای فرد مهاجر در ارتباط و کنش متقابل با جامعه مقصد ممکن است چند حالت پیش آید؛ در صورتی می‌تواند از شرایط روحی و کیفیت بالایی از زندگی برخوردار باشد که ارزش‌های فرهنگی دو جامعه را قبول کند که این مسأله نیز در سایه مسائلی چون وجود شبکه‌های اجتماعی، قدرت سازگاری با جامعه مقصد و حمایت‌های اجتماعی اتفاق می‌افتد. متغیر استرس‌های فرهنگی برگرفته از این تئوری نشان می‌دهد که هرچه افراد مهاجر برای فرهنگ‌پذیری و سازگاری با افراد بومی از استراتژی یکپارچگی استفاده کنند، دارای کیفیت بالایی از سازگاری اجتماعی و فرهنگی اند و در نتیجه از وضعیت بهتری در زندگی برخوردارند.

عوامل اقتصادی: این عوامل عبارتند از وضعیت مسکن، وضعیت شغلی، میزان درآمد و بیکاری. یکی دیگر از متغیرهای مؤثر وضعیت شغلی مهاجرین وارد شده است. نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد افرادی که بیکار و در جستجوی کار بوده و دست به مهاجرت می‌زنند، دارای استرس‌های بیشتری برای پذیرش و کنار آمدن با فرایندهای فرهنگ‌پذیری در جامعه مقصدند. از آنجا که این افراد هیچ تضمین شغلی نداشته و مورد حمایت مالی قرار نمی‌گیرند در این راستا با مشکلات بیشتری مواجه خواهند بود. بر این اساس استنباط می‌شود که یکی از عوامل پذیرش فرایندهای فرهنگ‌پذیری مهاجران در جامعه مقصد، داشتن شغل مناسب است.

عوامل اجتماعی: از جمله عوامل اجتماعی می‌توان به «رضایت از زندگی، روابط اجتماعی، هویت اجتماعی، مدت اقامت در مقصد، فاصله مبدأ و مقصد، نگرش‌های سیاسی، انگیزه مهاجرت، مسئولیت اجتماعی و حمایت اجتماعی و نوع مهاجرت» اشاره نمود. با عنایت به اینکه «بری» نقش سرمایه اجتماعی و وجود شبکه‌های حمایتی را در تسهیل فرهنگ‌پذیری مورد توجه قرار داده و معتقد است برای فرد مهاجر در ارتباط و کنش متقابل با جامعه مقصد ممکن است چند حالت برایش پیش آید در صورتی

می‌تواند از شرایط روحی و کیفیت بالایی از زندگی برخوردار باشد که ارزش‌های فرهنگی دو جامعه را قبول کند که این مسأله نیز در سایه‌ی مسائلی چون وجود شبکه‌های اجتماعی، قدرت سازگاری اجتماعی و فرهنگی با جامعه‌ی مقصد و حمایت‌های اجتماعی اتفاق می‌افتد. متغیر استرس‌های فرهنگی برگرفته از این تئوری نشان می‌دهد که هرچه افراد مهاجر برای فرهنگ‌پذیری و سازگاری اجتماعی و فرهنگی با افراد بومی از استراتژی یکپارچگی استفاده کنند، دارای کیفیت بالایی از سازگاری اجتماعی و فرهنگی اند و در نتیجه از وضعیت بهتری در زندگی برخوردارند. از دیگر متغیرهای جمعیت‌شناختی که تأثیر مهمی بر سلامت روانی مهاجران داشته، مدت اقامت آن‌ها در جامعه‌ی مقصد است. نتایج نشان می‌دهد سکونت طولانی‌مدت در مقصد، باعث همانندی مهاجر با فرهنگ و آداب و رسوم جامعه‌ی مقصد شده و فشارهای روانی احتمالی ناشی از مهاجرت و ورود به فرهنگ دیگر را کاهش می‌دهد.

عوامل روانشناسی: از مهم‌ترین عوامل روانشناسی می‌توان به میزان آسودگی و آرامش، میزان سلامت روانی، وضعیت راهبردهای انطباق، میزان آشفتگی، میزان استرس و میزان افسردگی اشاره کرد. در برخورد افراد یک جامعه با مشکلات زندگی و روانی، هر چه راهبرد عقلانی در حل مسائل به کار گرفته شود و بر اساس عقل سلیم با مشکل برخورد شود، فشارهای روانی ناشی از آن مسأله کاهش می‌یابد. مهاجرانی که از استراتژی حل مسأله استفاده می‌کنند، نگرش مثبتی به روابط گروهی با جامعه‌ی میزبان و در نتیجه پذیرش فرهنگ آن‌ها در کنار فرهنگ خود دارند؛ اما زمانی که افراد مهاجر در برخورد با ناسازگاری‌های مهاجرت و مشکلات زندگی به صورت عاطفی یا اجتنابی عمل می‌کنند، بحث سازگاری اجتماعی و فرهنگی با جامعه‌ی مقصد برایشان مشکل خواهد بود.

یکی از مهم‌ترین بخش‌های مطالعات فراتحلیل، استفاده از نتایج آماری تحقیق‌ها و جمع‌بندی نتایج به شکلی جامع و یکپارچه است. سختی برقراری ارتباط با نگارندگان مقالات برای دریافت داده‌های منتشر نشده، عدم همخوانی روش‌های به کار گرفته شده و در نتیجه، نبود قابلیت ادغام نتایج، مشکلات اصلی انجام فراتحلیل مربوط به سازگاری فرهنگی و اجتماعی مهاجران در محیط‌های شهری است.

راهکارها و پیشنهادها

- ۱- مجموعه عواملی که در سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران در محیط‌های شهری تأثیرگذار است، عوامل و متغیرهای جمعیت‌شناسی است. شاید برخی از این عوامل قابل کنترل نباشند؛ اما تدوین سیاست‌هایی که در آن به محیط‌های مبدأ برای ارضای نیازهای اجتماعی و فرهنگی آنها پرداخته شود ضرورت دارد. از طرفی بسیاری از سیاست‌های جمعیتی در راستای فرایند بازتوزیع جغرافیایی و تعدیل ساختار سنی جمعیت نگرسته شود، نه به عنوان رخدادی که باید از وقوع آن جلوگیری کرد.
- ۲- از دیگر عوامل مرتبط با سازگاری مهاجران می‌توان به متغیرهای اقتصادی توجه کرد. برنامه‌ریزی شهری برای ایجاد مکان‌های جدید برای زندگی اقشار ضعیف‌تر جامعه از طریق شرکت‌های تعاونی مسکن و واگذاری زمین و خانه‌های ارزان‌قیمت در مقصد می‌تواند از یک طرف از رشد ناموزون شهری و بروز پدیده‌ای به نام حاشیه‌نشینی جلوگیری کند و از طرفی در سازگاری فرهنگی به آنها کمک شود.
- ۳- مجموعه‌ای از عوامل مرتبط با سازگاری مهاجران، عوامل فرهنگی اند. ارائه برنامه‌های فرهنگی برای تازه‌واردان، افزایش آگاهی آنها از طریق فضای رسانه‌ای در حل مسائل و مشکلات زندگی بر اساس شیوه‌های عقلایی؛ همچنین ارائه بروشورهای فرهنگی می‌تواند در این راستا راهگشا باشد.
- ۴- مجموعه دیگری از عوامل مرتبط با سازگاری مهاجران، عوامل روانشناسی است. ارائه برنامه‌های شاد برای مردم، فراهم نمودن فضای طبیعی و نزدیک به محیط‌های مبدأ مهاجران در پارک‌ها، از طریق سبک معماری و توجه به محیط روانی برای ساکنان می‌تواند در آمادگی روانی مهاجران برای سازگاری مؤثر باشد. همچنین برگزاری کارگاه‌ها و سمینارهای آموزشی برای تقویت نگرش مسأله‌یابی و حل مسأله با در نظر گرفتن جوانب مثبت زندگی از جمله روش‌هایی است که می‌تواند آنها را در راستای تاب‌آوری با محیط جدید کمک نماید.
- ۵- مجموعه دیگری از متغیرهای مرتبط با سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران،

عوامل اجتماعی است که در مطالعات بررسی شده وجود داشت. در این راستا می‌توان با درگیر نمودن مهاجران در مشارکت‌های شهری، ارائه برنامه‌های رسانه‌ای و ساخت و تهیه فیلم‌ها و سریال‌های تلویزیونی مرتبط، تا حد زیادی فاصله اجتماعی بین مهاجران و جامعه مقصد را کاهش داد و با تقویت پایه‌های مناسبات اجتماعی، نظارت‌های فامیلی و همبستگی بین افراد مهاجر و غیرمهاجر برای جلوگیری از احساس تنهایی و غریب بودن مهاجران، این روند را ساماندهی و مدیریت کرد. مشارکت آن‌ها در وجوه اجتماعی می‌تواند با افزایش سرمایه اجتماعی (اعتماد متقابل به همدیگر، حمایت‌های مالی و روانی و اجتماعی، مشارکت آنان برنامه‌های موجود در جامعه مقصد) همراه بوده و آن‌ها در جامعه مقصد احساس راحتی و سازگاری با افراد نمایند.

منابع

- استوار، افشین. (۱۳۷۸). «بررسی وضعیت سلامت روانی گروهی از مهاجران افغان مقیم شیراز»، *فصلنامه اندیشه و رفتار*، سال ۵، شماره ۱ و ۲، صص ۴-۱۰.
- امیرمظاهری، امیرمسعود. (۱۳۹۴). «سنخ‌شناسی انطباق اجتماعی مهاجران روستایی با زندگی شهری (مطالعه موردی: منطقه ۱۶ تهران)»، *مطالعات جامعه‌شناختی شهری (مطالعات شهری)*، دوره پنجم، شماره ۱۵، صص ۱۲۳-۱۵۴.
- ایمان، محمدتقی و علی مرادی. (۱۳۸۹). «بررسی رابطه بین شیوه‌های فرهنگی مقابله و بهداشت روانی زنان مهاجر: مورد مطالعه شهر کرمانشاه»، *رویکردهای نوین آموزشی*، سال پنجم، شماره ۲ (پیاپی ۱۲)، صص ۱۱۳-۱۴۰.
- ایمان، محمدتقی و علی مرادی. (۱۳۸۸). «بررسی رابطه بین استراتژی‌های فرهنگ‌پذیری و سلامت روانی مهاجران شهر کرمانشاه». *جامعه‌شناسی کاربردی*، سال بیستم، شماره پیاپی ۳۳، شماره اول، صص، ۱۴۷-۱۷۰.
- پیرزاده داریونی، سارا. (۱۳۸۹). بررسی انسان‌شناختی سازگاری فرهنگی و اجتماعی مهاجران زن افغان ساکن شهرستان شیراز، *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*، دانشکده علوم اجتماعی - مردم‌شناسی دانشگاه تهران، به راهنمایی نرسیسیان، امیلیا.

جمالی، فیروز. (۱۳۸۱). «مهاجرت، شهرها و سازگاری مهاجران»، *نشریه دانشکده ادبیات و*

علوم انسانی (تبریز)، دوره ۴۵، شماره ۱۸۲، صص. ۶۱-۸۱.

جمشیدیها، غلامرضا و عنبری، موسی. (۱۳۸۳). «تعلقات اجتماعی و اثرات آن بر بازگشت

مهاجران افغانی»، *نشریه نامه علوم اجتماعی*، دوره سوم، شماره ۲۳، شماره پیاپی ۴۴۸،

صص ۴۳-۶۸.

جوان شیخی، تهمینه. (۱۳۸۰). «بررسی رابطه وضعیت فرهنگی-اجتماعی خانواده با میزان

سازگاری اجتماعی دانشجویان خوابگاهی دانشگاه الزهراء»، *پایان نامه کارشناسی ارشد*، رشته

مدیریت آموزشی، به راهنمایی مرتضی منادا، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه

الزهراء.

حسین پور، محمدعلی؛ محمودی، سعید؛ زمانی، مهدی و جالینوس نیا، علیرضا. (۱۳۹۸).

ارزیابی اثرات تغییرات اقلیم بر مهاجرت از دیدگاه‌های سازگاری، آسیب‌پذیری، تاب‌آوری،

امنیت و عدالت اقلیمی، *ششمین کنفرانس منطقه‌ای تغییر اقلیم*،

تهران، <https://civilica.com/doc/1002737>

حقیقتیان، منصور؛ غضنفری، احمد و تقوی، سید عبدالرسول. (۱۳۸۷). «بررسی عوامل مؤثر بر

سازگاری فرهنگی مهاجران به شهر قائمیه»، *مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز*.

دوره بیست و هفتم، شماره اول، صص. ۶۶-۸۳.

خدادارحیمی، سیامک و نرگس نیکویی. (۱۳۸۳). «بررسی میزان شیوع اختلالات روانی در بین

دانشجویان دانشگاه‌های پیام نور آباد، بوانات و دانشگاه آزاد اسلامی واحد اقلید». *دومین*

کنگرة روانشناسی بالینی ایران. ۲۵ - ۲۴ اردیبهشت ۱۳۸۳.

خسروی، رقیه؛ بهادری، راضیه؛ گراوند، فاطمه؛ احمدی، علی یار (۱۳۹۸). «مطالعه عوامل مرتبط با

سازگاری دانش آموزان افغانستانی ساکن شهر شیراز»، *فصلنامه مطالعات جمعیتی*، دوره پنجم،

شماره یک، صص ۱۴۹-۱۷۵.

ربانی، رسول. (۱۳۸۱). *جامعه‌شناسی شهری*، اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان و سازمان

سمت.

ساریخانی، ناهید و همایی، لیلا. (۱۳۹۳). عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی مهاجران، *فصلنامه*

مطالعات جامعه‌شناختی ایران، سال چهارم، شماره سیزدهم، صص. ۶۷-۸۳.

- شلیله، محمد. (۱۳۸۱). «تصمیم‌گیری درباره مهاجرت و فرآیند سازگاری با جامعه میزبان (ایران و کانادا)»، *فصلنامه رفاه اجتماعی*، دوره اول، شماره سوم، صص ۱۱۵ - ۱۳۹.
- شیخ بیگلو، رعنا و سلطانی، زهرا. (۱۳۹۹). «سازگاری و هویت مکانی مهاجران: روابط و تعدیل ترها (مطالعه موردی: مهاجران ساکن شهر اصفهان)»، *جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای*، دوره ۱۹، شماره اول، صص ۸-۲۳.
- طالبی، لیلا و امیری مجد، مجتبی. (۱۳۹۸). «پیش‌بینی سازگاری روان‌شناختی نوجوانان مهاجر بر اساس مهارت‌های مقابله‌ای، فاصله اجتماعی و سازگاری اجتماعی - فرهنگی»، *روانشناسی فرهنگی*، دوره سوم، شماره اول، صص ۲۳-۴۰.
- قاسمی، وحید و مریم امیری. (۱۳۸۹). «سازگاری اجتماعی و فرهنگی مهاجران ایرانی در آمریکا»، *فصلنامه تخصصی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر*، سال چهارم، شماره هشتم، صص ۱۳۱-۱۸۵.
- کیوسیتو، پیتر. (۱۳۸۳). *اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی*. ترجمه منوچهر محسنی، تهران: نی. گیدنز، آتونوی. (۱۳۸۹). *جامعه‌شناسی*، ترجمه حسن چاوشیان، تهران، نشر نی.
- لهسایی زاده، عبدالعلی. (۱۳۶۸). *نظریات مهاجرت*. شیراز: انتشارات نوید.
- محمودیان، حسین. (۱۳۸۶). *مهاجرت افغان‌ها به ایران: تغییر در ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و جمعیتی و انطباق با جامعه مقصد، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران*، دوره دوم، شماره چهارم، صص ۴۲-۶۹.
- محمودیان، حسین و مقدس، سعید. (۱۳۹۴). «رابطه سرمایه اجتماعی و رضایتمندی از مهاجرت در شهرستان بهارستان»، *مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، دوره چهارم، شماره چهارم، پیاپی ۱۶، صص ۶۶۳-۶۸۴.
- مرادی، علی و محمدتقی، ایمان. (۱۴۰۰). *مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی مهاجرت*، کرمانشاه: انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی.
- مرادی، علی، داریوش بوستانی و محمدرضا همتی فر. (۱۳۹۱)، «بررسی رابطه بین مسئولیت اجتماعی و سلامت روانی مهاجران: مورد مطالعه: شهر طبرس»، *جامعه‌شناسی کاربردی*، سال بیست و سوم، شماره اول، صص ۱۴۹-۱۷۰.
- مرادی، گلمراد. (۱۳۸۵). *عوامل اقتصادی اجتماعی مرتبط با سلامت روانی مهاجران: مورد مطالعه اسلام آبادغرب، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته جمعیت‌شناسی*، دانشگاه شیراز.

نوری، سعید؛ حلاج زاده، هدی؛ شنوا، معصومه. (۱۳۹۷). «بررسی سازگاری فرهنگی مهاجران؛ مورد مطالعه: مهاجران آذری شهر رشت»، *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران*، سال هفتم، شماره چهارم، صص ۹۳-۱۰۸.

همایی، لیلا و ملک‌زاده، امیر. (۱۳۹۴). «عوامل مؤثر بر سازگاری اجتماعی مهاجران (مطالعه موردی: شهر تهران)»، هشتمین جشنواره بین‌المللی برترین‌های پژوهش و نوآوری و دومین کنفرانس علمی مدیریت شهری، جایزه جهانی تهران.

Balbo, M. and Marconi, G. (2006). International Migration, Diversity and Urban Governance in Cities of South, *Journal of Habitat International*, Vol. 30, pp. 706-715.

Berry, J. W. (1998). Acculturation stress. In P.B. Organista & K. M. Chun Eds.), *Reading in Ethnic Psychology*, New York: Routledge.

Bjerrejar, P.& et al.(2002).“Cultural change and mental health in Greenland: The association of childhood condition,language and of urbanization with mental health and suicidal thoughts among the invite Greenland”. *Social Science & Mental Health Journal*, Vol. 45, pp. 33-48.

Cobasa, S. C., Maddi, S. R., Khan, S. (1982). Hardiness & health: A prospective study, *Journal of Personality and Social Psychology*. 42, 68-177.

Desouzan, R.(2006). “Migration and mental health”. *Psychology and Development Societies*, Vol. 18, No. 10, pp. 1-14.

Dimatteo, M. R.(1976). **The psychology of health, illness and medical care**. California, Univrsity of California.

Folkman, S., & Lazarus, R. S. (1985). If it changes it must be a process: A study of emotion and coping during three stages of a college examination. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48, 150-170.

Koch, M. W. & et al. (2003). “Acculturation and Mental Health-empirical Verification of J.W. Berry’s Model of Acculturation Stress”. *Circumpolar Health Denmark*, Vol.14, pp. 371-376.

Lahsaeizadeh, A. (2002). **Migration and urbanization**, Shiraz: Zar Publication.

Landis, D.(2010). Globalization, Migration into Urban Enters and Cross-cultural training, *International Journal of International Relations*, Vol. 32, pp. 337-348.

- Lee, J. S. & et al. (2004). Social support buffering of acculturation stress: A study of mental health symptoms among Korean international students. *International of Intercultural Relations*, Vol. 28, pp. 399-414.
- Mangalam, J. J. (1968). Some theoretical guidelines toward a sociology of migration, *Working Paper*, USA, Virginia University of West Virginia.
- Moghaddas, A. A & Amiri, A. M.(2006). *The process of adjustment/acculturation of first and second generation of migrants: The case of nomad Qashghae Turks migrants in in Shiraz, Iran*, European population conference Liverpool, UK, 21ST-24TH. June2006.
- Murphy, H. B.(1997). Migration, culture and mental health. *Psycho Med*, Vol. 4, No. 7, pp. 677-684.
- Oudenhoven, John Pieter Van; Colleen Ward & Anne-Marie Masgoret(2006). "Patterns of Relations between Immigrants and Host Societies", *International Journal of Intercultural Relations*, Vol. 30, No. 6, pp. 637-651.
- Pearlin, L. I., & Schooler, C. (1978). The structure of coping. *Journal of Health and Social Behavior*, 19, 2-21.
- Ward, C. Kennedy, A.(2000). "Immigration mental and psycal health". *Psychology and developing societies*. Vol. 4, pp. 173-131.
- Zlobina, Anna; Nekane Basabe; Dario Paez & Adrian Furnham. (2006). "Sociocultural Adjustment of Immigrants: Universal and Group-Specific Predictors", *International Journal of Intercultural Relations*, Vol. 30, pp. 195-211.